

SPIS TREŚCI

Wykaz ważniejszych oznaczeń.....	11
Rozdział 1.	
Cybernetyka – nauka o procesach, sygnałach i sterowaniu.....	19
1.1. Cybernetyka i sterowanie	21
1.2. Sygnały.....	23
1.2.1. Przykłady wykorzystania w technice i technologii.....	23
1.2.2. Opis sygnałów	23
1.2.3. Sygnały mogą opisywać zjawiska o różnym charakterze.	24
1.2.4. Rodzaje sygnałów	25
1.2.5. Sposoby opisu sygnału.....	26
1.2.6. Moc, wartość skuteczna, energia sygnału.....	26
1.2.7. Widma sygnału	27
1.3. Przykłady sygnałów	29
1.3.1. Skok jednostkowy.....	29
1.3.2. Delta Diraca	30
1.3.3. Funkcje trygonometryczne	32
1.3.4. Sygnały zespolone	33
1.3.5. Funkcje okresowe.....	36
1.4. Cybernetyka techniczna – pojęcie układu względnie odosobnionego	39
1.4.1. Układ fizyczny, jako system.....	39
1.4.2. Jednowrotniki. Wielowrotniki.....	41
Rozdział 2.	
Sygnały i systemy liniowe – Liniowy problem różniczkowy	45
2.1. Autonomiczny układ zachowawczy – oscylator LC.....	46

2.1.1.	Autonomiczny, zachowawczy oscylator mechaniczny. Równania Lagrange'a.....	46
2.1.2.	Równania Lagrange'a. Elektryczny oscylator <i>RLC</i>	51
2.2.	Układ dynamiczny a liniowy problem różniczkowy.....	55
2.3.	Rozwiązania problemu różniczkowego drugiego rzędu.....	57
2.4.	Zadania do samodzielnego rozwiązania. Indywidualna praca semestralna nr 1.....	68
2.4.1.	Część I.....	68
2.4.2.	Część II.....	69
Rozdział 3.		
Rachunek operatorowy w opisie układów dynamicznych.....		71
3.1.	Proste i odwrotne przekształcenia Laplace'a.....	72
3.1.1.	Przekształcenie Laplace'a.....	72
3.2.	Przykłady transformat sygnałów – oryginałów przekształcenia Laplace'a.....	75
3.2.1.	Przykłady wyznaczania transformat.....	75
3.2.2.	Zestawienie oryginałów i transformat.....	78
3.3.	Własności przekształcenia Laplace'a.....	80
3.3.1.	Liniowość.....	80
3.3.2.	Różniczkowanie i całkowanie oryginału.....	81
3.3.3.	Różniczkowanie i całkowanie transformaty.....	82
3.3.4.	Zmiana skali.....	83
3.3.5.	Tłumienie – przesunięcie zespolone.....	84
3.3.6.	Opóźnienie – przesunięcie rzeczywiste.....	85
3.3.7.	Transformata funkcji okresowej.....	85
3.3.8.	Twierdzenia o wartościach granicznych.....	86
3.3.9.	Twierdzenia Borela o splocie.....	86

Dodatek A	
Wyznaczanie transformaty odwrotnej.....	88
Rozkład funkcji wymiernej na ułamki proste.....	88
Metoda residuów.....	91
Rozdział 4.	
Operatorowy opis układów dynamicznych	93
4.1. Operatorowy opis liniowych jednowrotników	94
4.1.1. Jednowrotnik rezystywności (oporności) – rezystor	95
4.1.2. Jednowrotnik indukcyjności – cewka.....	97
4.1.3. Jednowrotnik pojemności – kondensator.....	100
4.1.4. Jednowrotnik tarcia.	103
4.1.5. Jednowrotnik bezwładności masy.....	106
4.1.6. Jednowrotnik sprężystości.....	109
4.2. Operatorowy opis liniowego problemu różniczkowego drugiego rzędu	113
4.2.1. Operatorowa postać sieci elektrycznej (lub analogu elektrycznego odpowiedniego układu mechanicznego).....	113
4.2.2. Operatorowy opis rozwiązania problemu różniczkowego drugiego rzędu	121
4.2.3. Operatorowy opis złożonych liniowych układów dynamicznych (na przykładzie sieci elektrycznych lub analogów elektrycznych układów dynamicznych o innym charakterze)	124
4.3. Zadania do samodzielnego wykonania – kolokwialna praca semestralna.....	132
4.3.1. Część pierwsza	132
4.3.2. Część druga.....	133
Rozdział 5.	
Właściwości transmisyjne układów dynamicznych.....	135
5.1. Szeregowy obwód <i>RLC</i> , jako układ transmisyjny	136

5.2.	Uogólnienie własności transmisyjnych układów dynamicznych	141
5.2.1.	Odpowiedź impulsowa układu dynamicznego a składowa wymuszona odpowiedzi na dowolny sygnał wejściowy	141
5.3.	Transmitancja liniowego układu dynamicznego.....	145
5.3.1.	Wyznaczanie transmitancji układu dynamicznego	148
5.4.	Grafy i transmitancja sieci elektrycznej	153
5.4.1.	Wyznaczanie transmitancji poprzez redukcję grafu przepływowego sygnałów.....	153
5.4.2.	Wyznaczanie transmitancji poprzez redukcję schematu blokowego układu dynamicznego.....	157
5.5.	Stabilność liniowych układów dynamicznych.....	173
5.5.1.	Opisowa definicja stabilności.....	174
5.5.2.	BIBO – stabilność liniowych układów dynamicznych	176
5.5.3.	BIBO – stabilność liniowych układów dynamicznych a mody odpowiedzi impulsowej.	178
5.5.4.	Stabilność układów aktywnych – źródła sterowane.....	183
5.5.5.	Własności modów odpowiedzi impulsowej i ich związek z biegunami transmitancji.....	190
5.5.6.	Kanoniczne postaci transmitancji układu dynamicznego drugiego rzędu	195
5.6.	Zadania do samodzielnego rozwiązania. Indywidualna praca semestralna nr 2	200
5.6.1.	Część I	200
5.6.2.	Część II.....	202
Rozdział 6.		
Metoda przestrzeni stanu.....		205
6.1.	Liniowy układ dynamiczny, jako układ liniowych równań różniczkowych 2. rzędu.....	206
6.2.	Metoda Hamiltona.....	209
6.3.	Układ dynamiczny opisany równaniami stanu.....	214

6.4.	Rozwiązanie równań stanu	225
6.5.	Przestrzeń stanu i ruch w przestrzeni stanu.....	230
6.5.1.	Płaszczyzny fazowe i przestrzeń stanu.....	230
6.5.2.	Cechy trajektorii węzła stabilnego.....	237
6.5.3.	Przykładowe typy trajektorii	240
6.6.	Związek przestrzeni stanu (płaszczyzny fazowej) z energią układu dynamicznego	248
6.6.1.	Stabilność układu autonomicznego.....	251
6.7.	Diagonalizacja równań stanu. Sterowalność i obserwowalność układów dynamicznych.....	252
6.7.1.	Układy identyczne zaciskowo – przykłady struktur realizujących tę samą funkcję transmitancji.....	252
6.7.2.	Transformacja modalna równań stanu.....	258
6.8.	Sterowalność i obserwowalność.....	265
6.8.1.	Sterowalność lokalna.....	268
6.8.2.	Obserwowalność lokalna.....	269
6.8.3.	Sterowalność i obserwowalność globalna.....	270
6.8.4.	Algebraiczne kryteria sterowalności i obserwowalności układów dynamicznych opisanych równaniami stanu	273
6.9.	Zadania do samodzielnego wykonania – druga kolokwialna praca semestralna.....	276
6.9.1.	Równania stanu, ruch na płaszczyźnie stanu, ocena stabilności, sterowalności i obserwowalności	276
Rozdział 7.		
Metody widmowe		279
7.1.	Widma nieprzyczynowych okresowych sygnałów mocy	282
7.1.1.	Widmo nieprzyczynowego okresowego sygnału mocy jako transformata Fouriera, ...	283
7.1.2.	Odwrotna transformata Fouriera –postać czasowa nieprzyczynowego okresowego sygnału mocy	288

7.1.3.	Splot kołowy. Twierdzenie Parsewala. Twierdzenie o mocy średniej.....	291
7.2.	Widma sygnałów energii.....	294
7.2.1.	Transformata Fouriera sygnałów energii.....	294
7.2.2.	Odwrotne przekształcenie Fouriera	297
7.2.3.	Właściwości przekształcenia Fouriera:	299
7.2.4.	Własności widm sygnałów przyczynowych – związki transformaty Fouriera z transformatą Laplace'a.....	302
7.3.	Charakterystyki częstotliwościowe transmisyjnych układów analogowych.....	309
7.3.1.	Pojedynczy sygnał harmoniczny	309
7.3.2.	Suma urojonych sygnałów wykładniczych. Wykresy charakterystyk częstotliwościowych.....	313

Dodatek B

Wykresy Bodego. Charakterystyki częstotliwościowe logarytmiczne oraz asymptotyczne logarytmiczne charakterystyki częstotliwościowe.....	322
Logarytmiczne charakterystyki częstotliwościowe. Osie i jednostki .	322
Asymptotyczne wykresy logarytmicznych charakterystyk częstotliwościowych liniowych układów dynamicznych.....	325
Asymptotyczne wykresy logarytmicznych charakterystyk częstotliwościowych dla pojedynczego zera rzeczywistego.....	328
Asymptotyczne wykresy logarytmicznych charakterystyk częstotliwościowych dla pojedynczego bieguna rzeczywistego.....	332
Pojedyncze dodatnie zero rzeczywiste, pojedynczy dodatni biegun rzeczywisty. (Charakterystyki Bodego transmitancji nieminimalnofazowych i niestabilnych).....	334
Kreślenie asymptotycznych logarytmicznych amplitudowych charakterystyk częstotliwościowych transmitancji minimalnofazowych o pojedynczych, rzeczywistych zerach i biegunach.....	336
Asymptotyczne logarytmiczne charakterystyki częstotliwościowych transmitancji drugiego rzędu o zerach i biegunach zespolonych sprzężonych.....	339

7.4.	Filtry – układy o założonych widmowych własnościach transmisyjnych.....	344
7.4.1.	Synteza filtrów. Najprostszy przykład projektowania technicznego procesów dynamicznych.....	344
7.4.2.	Filtry pasywne stratne.....	346
7.4.3.	Gabaryt filtru, jako zobrazowanie wymagań.....	349
7.4.4.	Idealny filtr unormowany i rzeczywiste wzorce filtracji.....	354
	Dodatek C.....	366
	Dwójniki pasywne o założonych immitancjach.....	366
	Warunki pasywnej realizowalności wymiernej funkcji transmitancji.....	366
	Synteza dwójników RC.....	368
	Synteza dwójników RL.....	370
	Synteza dwójników LC.....	372
7.5.	Zadania do samodzielnego wykonania – trzecia indywidualna praca semestralna	378
7.5.1.	Projektowanie i badanie symulacyjne algorytmów filtracji analogowej.....	378
	Literatura.....	383
	Skorowidz	387